

DEKLARATSIOON EESTI RIIKLIKU ISESEISVUSE KÜSIMUSES

Täna, 2. veebruaril 1990, Eesti Vabariigi ja Nõukogude Venemaa vahel sõlmitud ja Eesti Vabadussõja lõpetanud Tartu rahulepingu 70-ndal aastapäeval, arutas Eesti NSV kõigi tasandite rahvasaadikute täiskogu oma kokkutulekul Tallinna Linnahallis Eesti riigi staatuse küsimust.

Täiskogu meenutas:

Eestilt võeti tema 20 aastat kestnud ja kõigi riikide poolt tunnustatud sõltumatu omariiklus 1940-ndal aastal. See sündis Stalini, Hitleri, Molotovi ja Ribbentropi rahvusvahelisõiguslikult kurftõise sobingu alusel, Punaarmee jõule toetunud riigiõigusliku pettelavastuse ning riigi okupeerimise korras (17. juunil 1940), samal nädalal kui Pariis langes Hitleri vägede kätte ja demokraatliku maailma šokiseisundit ära kasutades.

Täiskogu leidis:

Annekteeritud riigina on Eesti pool sajandit olnud Nõukogude liiduvabariigiks nimetatud provints, aga säilitanud rahva südames kustumatu omariiklusiha. Maa ja rahvas on selle aja jooksul kandnud stalinismi ja tema pärandi koorma all ja sügavas õiguslikus kaitsmatuses lugematuid terroriohvreid ning saanud määratud moraalset, kultuurilist, poliitilist, ökoloogilist ja majanduslikku kahju.

Täiskogu tõdes:

Eesti Vabariigi järjepidevusele põhinev demokraatlik omariiklus on tänapäevani Eesti rahva vaieldamatu poliitiline paleus. Viimase poole sajandi kogemus on üha uuesti kinnitanud meie veendumust, et ainult sõltumatu omariiklus tagab eesti rahva olemasolu ja arengu.

Täiskogu otsustas:

Meie kui rahva valitud esindajate püha kohus on võidelda selle eesti rahva paleuse teostumise eest. Meie võitluse aluseks peavad olema — kogu maailma ees — kõik rahvaste enesemääramisõigust reguleerivad rahvusvahelise õiguse aktid ning — eriti Nõukogude Liidu ees — Tartu rahulepingu vankumatu kehtivus. Sest Tartu rahulepinguga tunnustas Nõukogude Venemaa Lenini valitsus Eesti õigust riiklikule iseolemisele, loobudes igaveseks ajaks kõigist nõudlustest Eesti rahva, maa ja varade suhtes.

Täiskogu kinnitab:

Meie võitlus Eesti sõltumatu omariikluse eest on üksnes rahumeelne, kasutab ainult demokraatlikke vahendeid ning toimub koostöövaimus kõigi ideerühmadega, kelle tegevus ei ole vastuolus demokraatia põhimõtete ega rahvusvahelise õiguse normidega. Kuulutades Eesti omariikluse aadet oleme teadlikud sadade tuhandete mitte-eestlaste toetusest iseseisvale Eestile. Riigis, mille taastamist me taotleme, austatakse inimõigusi ja rahvusrühmade õigust Eesti Vabariigi traditsioonide ja rahvustevahelise sallivuse põhimõtete alusel. Rahvus- ja ideevähemuste teisitimõtlemine ja teisitundmine peab olema Eestis seadusega kaitstud.

Täiskogu meenutab

Ühinenud Rahvaste Organisatsioonile, Nõukogude Liidu ja kõigi maade valitsustele ning maailma avalikkusele:

pärast Teist maailmasõda taastati Atlandi Harta üldtunnustatud põhimõtete järgi iseseisvate riikidena kõik sõdinud riikide poolt sõja ajal oku-

peeritud riigid — kõik, peale Rahvasteliidu kolme endise liikme, kolme Balti riigi, kelle seas Eesti Vabariik on üks.

Täiskogu tervitab

kõiki demokraatlikke samme, mis on suunatud Eesti Vabariigi taastamisele ja kutsub kodanikke üles aktiivselt osalema Eesti Kongressi ja Eesti NSV Ülemnõukogu valimistel.

Täiskogu pöördub

Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni, Helsingi Euroopa julgeoleku- ja koostöönõupidamisest osavõtjate, kõigi riikide valitsuste ning maailma avalikkuse poole üleskutsega mõista ja toetada meie seaduslikke nõudmisi, meie enesestmõistetavat õigust tagasi saada meilt vägivaldselt röövitud täisõiguslik koht sõltumatute riikide hulgas, kuhu me kuulusime ja kuhu me oleme 70 aastat moraalselt ning *de jure* kuulunud. Suurriikide otsused ja kokkulepped ei tohi enam kunagi määrata väikeriikide ning -rahvaste saatust.

Täiskogu pöördub

NSV Liidu Ülemnõukogu poole ettepanekuga alustada eesti rahva seaduslike esindajatega läbirääkimisi Eesti riigi iseseisvuse taastamiseks.

Täiskogu kuulutab:

Iseseisva Eesti Vabariigi taastamise eesmärgil ja lähtudes Tartu rahu- lepingu kehtivusest alustab Eesti oma esindajate kaudu konstruktiivseid läbirääkimisi kõigi osapooltega, kellest oleneb iseseisva Eesti Vabariigi taastamine *de facto*.

Tallinnas, 2. veebruaril 1990

Д Е К Л А Р А Ц И Я ПО ВОПРОСУ ГОСУДАРСТВЕННОЙ НЕЗАВИСИМОСТИ ЭСТОНИИ

Сегодня, 2 февраля 1990 года, в день 70-й годовщины Тартуского мирного договора, заключенного между Эстонской Республикой и Советской Россией, подписанием которого завершилась Эстонская Освободительная война, республиканское собрание народных депутатов Эстонской ССР всех уровней на своем сходе в Таллинском городском холле обсудило вопрос о статусе эстонского государства.

Собрание напомнило:

Эстония была лишена своей длившейся 20 лет и признанной всеми странами государственной независимости в 1940 году. Это произошло на основе преступного в международно-правовом отношении сговора между Сталиным, Гитлером, Молотовым и Риббентропом, в ходе мошеннической государственно-правовой инсценировки, опиравшейся на силу Красной Армии, путем оккупации государства (17 июня 1940 года) в дни захвата Парижа гитлеровскими войсками, пользуясь шоковым состоянием, охватившим весь демократический мир.

Собрание пришло к выводу:

будучи аннексированным государством, Эстония полстолетия жила на положении провинции, именовавшейся советской союзной республикой, но сохранившей в сердцах народа неугасимое стремление к собственной государственности. За это время под игом сталинизма и его наследия наша земля и народ в условиях полного отсутствия правовой защиты понесли неисчислимые жертвы от террора и непомерный мо-

ральный, культурный, политический, экологический и экономический ущерб.

Собрание констатировало:

основывающаяся на преемственности по отношению к Эстонской Республике демократическая государственность до сего дня остается неоспоримым политическим идеалом народа Эстонии. Опыт последнего полувека вновь и вновь убеждает нас в том, что только независимая государственность служит гарантией существования и развития эстонского народа.

Собрание решило:

наш священный долг как избранных народом его представителей — бороться за осуществление этого идеала эстонского народа. Основой нашей борьбы должны служить — перед всем миром — все регулирующие право наций на самоопределение международные правовые акты и, особенно перед Советским Союзом, непрекращающееся действие Тартуского мирного договора. Ибо Тартуским мирным договором ленинское правительство Советской России признало право Эстонии на государственную независимость, навсегда отказавшись от всех требований по отношению к народу, земле и достоянию Эстонии.

Собрание утверждает:

наша борьба за государственную независимость Эстонии носит исключительно мирный характер, в ней будут использоваться только демократические средства, она будет проходить в духе сотрудничества со всеми идеологическими группировками, деятельность которых не противоречит принципам демократии и нормам международного права. Провозглашая идеал государственности Эстонии, мы знаем о поддержке идеи самостоятельной Эстонии сотнями тысяч эстонцев. В государстве, восстановления которого мы добиваемся, будут уважаться права человека и права национальных групп на основе традиций Эстонской Республики и принципов межнациональной терпимости. Различия во мнениях и подходах национальных и идеологических меньшинств должны быть в Эстонии защищены законом.

Собрание напоминает Организации Объединенных Наций, правительству Советского Союза, правительствам всех государств и мировой общественности:

после окончания второй мировой войны в соответствии с общепризнанными принципами Атлантической хартии в качестве самостоятельных государств были восстановлены все государства, оккупированные во время войны воюющими странами — все, кроме трех бывших членов Лиги Наций, трех Прибалтийских государств, одним из которых является Эстония.

Собрание приветствует любые меры демократического характера, направленные на восстановление Эстонской Республики, и призывает граждан принять активное участие в выборах Съезда Эстонии и в выборах в Верховный Совет Эстонской ССР.

Собрание обращается к Организации Объединенных Наций, участникам Хельсинкского совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе, правительствам всех государств и к мировой общественности с призывом понять и поддержать наши законные требования, наше очевидное право вернуть себе насильно отнятое у нас законное место среди независимых государств, к которым мы относились и к которым продолжаем морально и де-юре причислять себя уже семьдесят лет. Никогда больше решения и соглашения великих держав не должны определять судьбу малых народов и государств.

Собрание обращается к Верховному Совету СССР с предложением

начать с законными представителями эстонского народа переговоры о восстановлении независимости Эстонского государства.

Собрание провозглашает:

в целях восстановления независимости Эстонской Республики и исходя из того, что Тартуский мирный договор продолжает действовать, Эстония через своих представителей начинает конструктивные переговоры со всеми сторонами, от которых зависит восстановление независимой Эстонской Республики де-факто.

Таллинн, 2 февраля 1990 года

DECLARATION REGARDING THE NATIONAL INDEPENDENCE OF ESTONIA

Today, February 2nd, 1990, on the 70th Anniversary of the signing of the Tartu Peace Treaty between the Republic of Estonia and the Russian Federation, which established peace following the Estonian War of Independence, the General Assembly of all elected representatives in Estonia convened in Tallinn to discuss Estonian Statehood.

The General Assembly stresses

that in 1940 Estonia lost the independence it had enjoyed for 20 years and which had been recognized by all states. This action was the result of an agreement between Stalin and Hitler, Molotov and Ribbentrop, a criminal act according to standards of international law. This was followed by a stage-managed travesty of legality supported by the forces of the Red Army, which occupied the country on June 17th, 1940, taking advantage of the shocked state of the democratic world following the fall of Paris to Hitler's forces that very same week.

The General Assembly states

that as annexed state Estonia has for half a century been formally a Soviet Republic, in fact a province, but has retained in the hearts of the people an unquenched desire for independent statehood. During this period both the country and the people have been subjected to the horrors of Stalinism and its aftermath — countless victims have suffered lawlessness and the reign of terror, as well as immeasurable moral, cultural, political, ecological and economic losses.

The General Assembly declares

that independent statehood as a democracy, based on the continuity of the Republic of Estonia survives to this day as the indisputable political ideal of the Estonian nation. The experience of the last half-century has reconfirmed again and again our conviction that only national independence can guarantee the continued existence and future development of the Estonian nation.

The General Assembly decides

that it is our sacred duty as elected representatives of the people to fight for the realization of the aspirations of the Estonian people. Our struggle — with respect to the world at large — must be based on the right of self-determination of nations regulated by international law and agreements and — especially with respect to the Soviet Union — on the fact that the Tartu Peace Treaty indisputably remains in force to this day. By signing the Tartu Peace Treaty, the Leninist Government of the Soviet Russia recognized Estonia's right to independent statehood and renounced in perpetuity all claims against the Estonian people, its state and property.

The General Assembly affirms

that our struggle for independent Estonian statehood can only be peaceful, only using democratic means and can only proceed in a spirit of cooperation with all groups whose actions are not in conflict with democratic principles and norms of international law. In proclaiming the idea of an independent Estonia, we are cognizant of the support given to Estonian independence by hundreds of thousands of non-Estonians. We are working for the re-establishment of a state, where all human and ethnic rights will be guaranteed, according to the traditions of the Estonian Republic and of ethnic tolerance. The rights of ethnic and ideological minorities to express their ideas and beliefs in Estonia must be protected by law.

The General Assembly reminds

the United Nations Organization, the governments of the Soviet Union and all countries of the world, as well as to the world at large:

that following the Second World War, all independent countries occupied by the warring nations during the war, were re-established under the provisions of the Atlantic Charter. All, that is, with the exception of three former members of the League of Nations, the three Baltic States, of which Estonia is one.

The General Assembly welcomes

all democratic steps taken toward the restoration of the Republic of Estonia and calls upon all citizens to actively participate in the elections to the Congress of Estonia and the Estonian SSR Supreme Soviet.

The General Assembly appeals to the United Nations Organization, the participants of the Helsinki Conference on European Security and Co-operation, the governments of all states and world public to understand and to support our legal demands, our self-evident right to regain our place in the community of nations, which was taken from us by force, thereby separating us from those with whom we have belonged spiritually as well as *de jure*. Decisions and agreements between superpowers must never again determine the fates of smaller states and nations.

The General Assembly asks

the Supreme Soviet of the USSR to begin negotiations with the legally elected representatives of the Estonian people with the goal of the re-establishment of the independence of the Estonian Republic.

The General Assembly proclaims

that in order to re-establish the Republic of Estonia, based on the continuity of the Tartu Peace Treaty, that its representatives begin constructive negotiations with all parties upon whom the *de facto* restoration of the Republic of Estonia depends.

Tallinn, February 2nd, 1990.